

3. Валишевский Ф. Проблемы внедрения инновационных образовательных технологий в высшей школе: влияние довузовского образования [Электронный ресурс] / Ф.С.Валишевский // Сборник научных трудов Пермского института экономики и финансов. – Электрон. дан. (1 файл). – Режим доступа : http://management-books.biz/finansovyiy-enedjment_856/problemuyi-vnedreniya-innovatsionnyih-18289.html. – Назва з екрану.
4. Гилевич П. Инновационные процессы в современном профессиональном образовании педагогов [Электронный ресурс] / П.Н. Гилевич. – Электрон. дан. (1 файл). – Режим доступа : <http://festival.1september.ru/articles>. – Назва з екрану.
5. Хорькова Н. Инновационные уроки [Электронный ресурс] / Н.А.Хорькова. – Электрон. дан. (1 файл). – Режим доступа: [www.artek.ua/information/ Artek%20-%20CO...magazine](http://www.artek.ua/information/Artek%20-%20CO...magazine). – Назва з екрану.

*Г. Х. Яворська,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри загальногуманітарних дисциплін,
Міжнародний гуманітарний університет*

КОНЦЕПЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ МАГІСТРАНТІВ У ВИШАХ НЕПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Реформування системи вищої освіти в сучасних умовах передбачає створення такої системи підготовки майбутніх фахівців, які б відповідали потребам і запитам різних галузей суспільства. При цьому акцентується на професійній підготовці та отриманні такої сукупності необхідних знань, практичних умінь і навичок, що може забезпечити формування конкурентоспроможних спеціалістів.

Проблема формування і удосконалення педагогічної освіти як необхідної та складової у підготовці майбутніх фахівців непедагогічного профілю досліджується в контексті модернізації системи вищої освіти України та зумовлена її входженням в європейський освітній простір. Що ж стосується розроблення Концепції педагогічної освіти фахівців вищів непедагогічного профілю, то ця проблема і в сучасних умовах лише частково досліджується вітчизняними науковцями (В. Огнев'юк [2], Н. Мачинська [1], Г. Яворська [3] та ін.).

Основна мета Концепції – визначення основних положень щодо педагогічної освіти магістрантів вищів непедагогічного профілю та реалізація її основних завдань через педагогічну підготовку майбутніх магістрів.

Підготовка магістрів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю здійснюється двома напрямками: один охоплює підготовку фахівців конкретної спеціальності та спеціалізації; інший – передбачає педагогічну підготовку магістрантів до виконання функцій педагогічної діяльності. Саме педагогічна підготовка майбутніх магістрантів як викладачів вищого навчального закладу передбачає формування у них педагогічної компетентності.

Спираючись на розуміння педагогічної освіти як невід'ємного компонента загального особистісного розвитку кожного фахівця, формування на цій основі базових професійно-педагогічних компетенцій, які є основою для становлення магістра як викладача вищого навчального закладу та подальшої професійної діяльності, що досягається через педагогічну підготовку майбутніх фахівців в

умовах магістратури вищого навчального закладу непедагогічного профілю, з метою формування на цій основі компонентів педагогічної компетентності, зважаючи на те, що слухач магістратури в майбутньому повинен бути готовим до виконання функцій викладача вищого навчального закладу, ми здійснили наше дослідження.

На основі теоретичного аналізу та проведеного нами констатувального експерименту ми виокремили такі компоненти педагогічної компетентності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю:

- мотиваційно-ціннісний;
- професійно-педагогічний;
- професійно-особистісний;
- управлінський;
- соціокультурологічний;
- самовдосконалення.

Проаналізуємо кожний із компонентів педагогічної компетентності магістрів як викладачів вищого навчального закладу.

Мотиваційно-ціннісний компонент відображає:

а) мотивацію до педагогічної діяльності, що, на нашу думку, тісно пов'язано з проблемою вибору напряму професійно-педагогічної підготовки магістранта;

б) сформоване особистісне ставлення магістранта до себе як суб'єкта майбутньої професійної діяльності, а також усвідомлення змісту й необхідності виконання професійно-педагогічних функцій у конкретній соціально-економічній ситуації.

Професійно-педагогічний компонент охоплює:

а) оволодіння магістрами як викладачами вищих навчальних закладів непедагогічного профілю сукупністю психолого-педагогічних знань, умінь, навичок (містить сукупність теоретичних знань, практичних умінь і навичок, досвіду майбутнього викладача, що сприяють пошуковій (евристичній) діяльності та науково-теоретичним розробкам);

б) оволодіння необхідними професійними знаннями, вміннями й навичками з фаху, що визначає готовність до професійного зростання, удосконалення форм і методів професійної діяльності, здатності систематично працювати над поглибленням знань з фаху, активізувати пізнавальну діяльність з метою формування теоретико-пізнавальної спрямованості професійної спеціалізації;

в) інструментальні уміння, що забезпечують здатність аналізувати, синтезувати, порівнювати, систематизувати, узагальнювати, генерувати ідеї, набувати знання, використовуючи уміння знаходити та опрацьовувати інформацію з різних джерел, володіння інформаційними засобами і технологіями, рідною та іноземною мовами.

Професійно-особистісний компонент відображає такі якості особистості майбутніх магістрів, які характеризують особу магістранта не тільки як майбутнього викладача, як фахівця певної спеціальності, але й як розвинену особистість, якій притаманні сформовані особистісні цінності, що реалізуються у безпосередній професійній діяльності та в контексті педагогічної діяльності магістрантів як майбутніх викладачів.

До цінностей, які реалізуються у безпосередній професійній діяльності, входять: розуміння та сприйняття етичних норм поведінки щодо інших людей, наполегливість у досягненні поставленої мети та відповідальність за якість виконаної роботи.

До педагогічних цінностей належать: гуманність, креативність, адаптивність і комунікабельність, цінності педагогічного спілкування.

Управлінський компонент висвітлює сформованість у магістрів таких умінь:

а) прогнозувати, програмувати, планувати, організовувати та контролювати різні види робіт, зокрема: навчально-виховну діяльність у студентських групах, навчально-виховний процес у різних типах вищих навчальних закладах; керувати собою, що розуміється як самовладання людини, яке виявляється у критичних ситуаціях;

б) професійна гнучкість, що характеризується умінням запобігати конфліктам і знаходити оптимальні шляхи їх вирішення;

в) виявляти лідерські якості, що визначаються готовністю до співпраці із фахівцями із суміжних сфер, володіти навичками організаційно-управлінської діяльності; аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу та ухвалювати необхідні рішення, відповідати за них.

Соціокультурологічний компонент відображає:

а) сформовану інформаційну компетентність магістра;

б) рівень професійно-педагогічної культури як вищого показника сформованості соціокультурного компоненту, що охоплює і методологічну культуру;

в) політкультурність як індивідуальну рису, яка повинна виявлятися у толерантному, доброзичливому ставленні до представників різних національних і релігійних меншин, врахування їхнього менталітету та культурно-історичних особливостей розвитку у процесі їх підготовки.

Формування соціокультурного компонента передбачає розвиток здібностей та готовності зберігати позитивні зразки культури, створювати майбутні, спираючись на внутрішні можливості саморозвитку особистості.

Компонент самовдосконалення охоплює сформовану готовність до навчання впродовж життя, що виявляється у:

а) здатності до самостійного оволодіння новими знаннями та сучасними інформаційними технологіями для пошуку інформації;

б) здатність швидко реагувати на зміни, що відбуваються в галузі професійної діяльності, власному стилі діяльності та критичності мислення;

в) прагненні до професійного саморозвитку, самовдосконаленні та самозбереженні в ситуації швидкоплинності та швидко змінюваності сучасного суспільства.

Відтак педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю – це складне системне професійно-особистісне утворення, що характеризується сукупністю взаємопов'язаних якостей особистості та відображається у здатності використовувати теоретичні знання, уміння, навички, необхідні для продуктивної діяльності щодо педагогічної підготовки майбутнього фахівця, вирішення завдань дидактичного, виховного, розвивального та інших напрямів.

Водночас усвідомлюємо, що зазначені компетенції не можуть бути рівноцінно сформовані за підготовки магістрантів в умовах вищого навчального закладу непедагогічного профілю. Саме тому вважаємо за доцільне виокремити тільки ті їх показники, формування яких набуває важливого значення у процесі педагогічної підготовки майбутніх магістрантів.

Отже, педагогічна компетентність магістра вищого навчального закладу непедагогічного профілю забезпечується сформованістю сукупністю компонентів (мотиваційно-ціннісний; професійно-педагогічний; професійно-особистісний; управлінський; соціокультурологічний; самовдосконалення) та відповідних їх показників, що у сукупності відображає і готовність магістрів до професійної діяльності майбутніх фахівців, і сформованість їх готовності до професійно-педагогічної діяльності на посаді викладачів вищих навчальних закладів.

Саме тому зазначаємо, що формування педагогічної компетентності магістрів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю здійснюється у процесі педагогічної підготовки, що передбачає оволодіння сукупністю теоретичних знань, сформованістю необхідних практичних умінь і навичок, визначених змістом педагогічної освіти магістрантів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю.

Отже, Концепція педагогічної світи магістрантів у вищих навчальних закладах непедагогічного профілю ґрунтується на сукупності ідей, поглядів, соціокультурне значення якої полягає у формуванні професійно-педагогічної готовності майбутніх магістрів до виконання функцій викладача вищого навчального закладу. Це провідна ідея у системі теоретичних досліджень, сукупність певних поглядів на професійно-педагогічну підготовку магістрантів, основоположна ідея теорії педагогічної підготовки майбутніх фахівців у вищих непедагогічного профілю.

Вважаємо, що основні положення Концепції педагогічної освіти магістрантів у вищих навчальних закладах непедагогічного профілю ефективно реалізовуватимуться через систему педагогічної підготовки магістрантів, основна мета якої полягає у формуванні та розвитку педагогічної компетентності магістра як майбутнього викладача вищого навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мачинська Н. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців в умовах магістратури / Н.І. Мачинська // Компетентнісний підхід у сучасній університетській освіті : збірник наукових праць. – Рівне, 2011. – С. 72–78.
2. Огнев'юк В. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / Віктор Олександрович Огнев'юк. – К. : Знання України, 2003. – 450с.
3. Яворська Г. Підготовка фахівців соціономічної сфери в умовах магістратури / Г.Х. Яворська // Наука і освіта : збірник наукових праць. – Одеса, 2013.